

К.Д.Ушинського складає «витворююча ідея» розвитку і вдосконалення його цілісної акме-траєкторії.

Перспективними подальшими науковими розвідками в означеному контексті, з нашої точки зору, можуть бути дослідження використання ідей великого дидакта у сучасному загальноосвітньому навчально-виховному закладі.

Список використаних джерел:

1. Волкович В. А. Национальный воспитатель Константин Дмитриевич Ушинский / В.В. Волкович – М.; СПб., 1913. – 235 с.
2. Данилов М.А. Дидактика К.Д. Ушинского / Под ред. действ. Члена АПН РСФСР Е.Н. Медынского. – М.; Л. : Изд-во Академии педагогических наук РСФСР, 1948. – 172 с.
3. Кузьменко В.В. Видатні вітчизняні педагоги минулого про зміст освіти в дошкільних закладах / В.В. Кузьменко // Педагогічний альманах. – 2011. – № 11. – С. 263-268.
4. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки : навч. посібн / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович – К. : Знання, 2006. – 447 с.
5. Медведева Н.Г. Формирование целостной картины мира у ребенка на начальной ступени обучения в педагогической системе К.Д. Ушинского : автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Н.Г. Медведева. – Курск, 2009. – 20 с.
6. Ушинский К.Д. Главнейшие черты человеческого организма в приложении к искусству воспитания. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии / К.Д. Ушинский // Собр. соч.: В 11-ти т. – М.; Л. : Изд-во Академии пед. наук РСФСР, 1949. Т. 8. – С.341-347.
7. Ушинский К.Д. О первоначальном преподавании русского языка / К.Д. Ушинский Собр. соч. : В 11-ти т. – М.; Л. : Изд-во Академии пед. наук РСФСР, 1948. Т. 5. – С. 333-356.
8. Ушинский К.Д. Руководство к преподаванию по «Родному слову» (Приложение к практической грамматике) / К.Д. Ушинский // Собр. соч.: В 11-ти т. – М.; Л.: Изд-во Академии пед. наук РСФСР, 1949.Т. 7. – С. 225-241.
9. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания: Опыт педагогической антропологии / К.Д. Ушинский // Собр. соч.: В 11-ти т. –М.; Л.: Изд-во Академии пед. наук РСФСР, 1949.Т. 1. – С. 775.

УДК 378

О. Шаурман, Л. Тернавська

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГНУЧКОСТІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена проблемі формування такої якості знань, як гнучкість. Автори визначають її як доцільне варіювання способів дій, а також зміну способів дій, що перестають бути ефективними. У статті підкреслюється, що важливо передумовою формування гнучкості знань студентів є досвід оволодіння розумовими операціями в умовах проблемної ситуації. Дослідники стверджують, що для якісної підготовки майбутнього фахівця необхідно включати у зміст дисциплін такі ситуації, що можуть виникнути за будь-яких професійних обставин, і, таким чином, будуть сприяти формуванню гнучкості знань студентів.

Ключові слова: професійна підготовка, гнучкість знань, якість знань, професійні знання.

Shaurman H., Ternavskaya L. Ensuring the Flexibility of Students' Knowledge at the English Classes.

The article is devoted to the problem of such a quality of knowledge formation, as flexibility. The authors define it as an expedient variation of ways of actions, and also change of ways of actions, which stop to be effective ones. In a context of the researches made by A. Matyushkin, Ya. Ponomarev, Yu. Kulyutkin, G. Sukhobskaya which define the main components of creative thinking, which at the same time are indicators of manifestation of the flexibility of thinking In this article the authors prove that the main distinction between the flexibility and the efficiency of knowledge. The efficiency characterizes exact knowledge of methods of application for certain cases and the ability to realize them in typical situations. The flexibility of knowledge is caused by the ability to find the knowledge necessary at present way of activity, to turn it for a special case and the ability to create a new way, to combine known knowledge into the new one. In this article the researchers emphasize that experience of mastering by cognitive operations in the conditions of a problem situation is the important prerequisite of students' flexibility knowledge formation. The researchers claim that for high-quality training of future expert it is necessary to include such situations which can arise in any professional circumstances. They underline the necessity to include such situations in the content of disciplines, as they will promote the formation students' flexibility of knowledge. The authors claim that knowledge formation in educational process provides the opportunity to future experts to find optimum solutions in new non-standard situations in the course of professional activity. In the article the examples of situations for classes of foreign language, which were used at Berdyansk University of Management and Business are described. These situations imitate various future professional situations and allow to be mentally engaged in participants of group different business - from a farm, to the owner of gas station, popular cafe or fashionable boutique, and, thus, provide such quality of knowledge, as flexibility. In research the efficiency of use of so-called methods of business stimulation at the classes of a foreign language is proved.

Key words: vocational training, flexibility of knowledge, quality of knowledge, professional knowledge.

Постановка проблеми. Освіта, віддзеркалюючи соціально-економічні запити, стає вагомим ресурсом у конкуруючому ринковому суспільстві, що пришвидшує інноваційний поступ. З огляду на такий стан речей, сучасний фахівець будь-якої сфери має бути мобільним, інформованим, критично і творчо мислячим. Вищий навчальний заклад не може дати випускникові «готових рецептів» як діяти за певних виробничих обставин, він повинен підготувати випускника до творчого використання набутих знань. Таким чином, загострюється проблема забезпечення якості знань студентів ВНЗ. Крім того, актуальність посилюється існуючою суперечністю між існуючими кваліфікаційними вимогами до фахівців та потребою сучасного ринку праці в екстрафункціональних кваліфікаціях (професійна мобільність, оперативність, гнучкість, винахідливість, конкурентоспроможність тощо).

Аналіз публікацій. Так, І. Лернер [1] до показників якості знань відносить: повноту і глибину, систематичність і системність, оперативність і гнучкість, згорнутість і розгорнутість, усвідомленість і міцність. Для нашого дослідження представляє інтерес така якість знань, як гнучкість,

що виявляється в готовності особистості до самостійного знаходження варіативних способів застосування знань при зміні ситуації або різних способів у одній і тій же ситуації.

Питанням гнучкості у сучасній психології приділяють увагу вчені, які досліджують проблеми творчості та здібностей (Дж. Гілфорд, П. Торренс, М. Акімова, І. Борзенкова, Т. Галич та інші).

У дослідженнях зарубіжних психологів (Д. Левін, К. Гольдштейн, А. Басс, Р. Кеттел, Х. Вернер та інші) поняття «гнучкість» визначається як властивість, що протилежна ригідності. Вони визначають ригідність як нездатність до нової діяльності, стереотипність поведінки.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що це поняття розглядається дослідниками з різних позицій:

- гнучкість здатність відмовитися від наявного способу дії на користь іншої більш економічної (К. Шаїе);
- гнучкість як швидкий, легкий перехід від одного класу предметів і явищ до іншого (Дж. Гілфорд);
- гнучкість уключає також швидкість переходу від свідомості до роботи на рівні підсвідомості (Р. Кеттел);

• гнучкість розуміється здатність особистості адаптуватися до змін, які можуть відбутися несподівано (Л. Хаскелл).

Метою дослідження є розкриття сутності гнучкості знань, а також обґрунтування доцільності використання певних методів і прийомів на заняттях з іноземної мови, що забезпечують вказану якість знань.

Виклад основного матеріалу. У процесі професійної підготовки майбутні фахівці оволодівають системою знань, які в подальшому будуть визначати успішність їхньої практичної діяльності. Тож необхідно розглянути дефініцію «знання».

Ю. Кулюткін, І. Колесніков зазначають, що знання, отримані студентами в процесі професійної підготовки, не є практичними діями і не забезпечують формування ціннісних відносин. Для сформованості знань необхідно забезпечити, крім теоретичних знань, досвід практичної діяльності і ціннісного відношення.

В. Гінецинський досить глибоко та ґрунтовно проаналізував природу знання [1]. Він розкрив суть цієї категорії, яка полягає в наступному:

1. Знання – це результат, відносно закінчений продукт пізнання, а пізнання – незакінчений процес наближення до істини, до сутності об'єкта, який пізнається. Знання – це єдність абсолютного та відносного.

2. Формою та способом існування знання є свідомість. При цьому знання – тільки частина, компонент свідомості, знання може існувати і у формі, котра неусвідомлена самим суб'єктом. Знання – єдність континуального (неперервного) та дискретного (перервного).

3. Знання – це спосіб відображення в свідомості суб'єкта, який пізнає сутності об'єкта. Пізнавальні здібності суб'єкта формуються за допомогою засвоєння змісту суспільної свідомості, а суспільна свідомість збагачується за рахунок внеску індивідуальних свідомостей, знання – єдність індивідуального та соціального.

4. Знання існує як загальне (інваріант) певної предметної різноманітності форм і рівнів віддзеркалення її в свідомості суб'єкта, який пізнає. Знання – єдність об'єктивного та суб'єктивного.

5. Суть (поняття загальне) предметної різноманітності – невіддільна від форм, які сприймаються чуттєво, способів їх існування. Знання – єдність чуттєвого та раціонального.

6. Суть предметної різноманітності, яка відображена в свідомості суб'єкта, котрий пізнає, набуває тим самим здатність існування поза цією різноманітністю, однак при цьому нерозривно пов'язана з нейрофізіологічним субстратом суб'єкта, що пізнає, формами прояву його активності. Знання – єдність відображеної сутності та субстрата, який відображає.

7. Знання неминує пов'язане з засобами позначення. Завдяки їм воно набуває форми свого існування як єдиного локалізованого в просторі та часі предмета. Знання єдність загального та одиничного.

Таким чином, застосування отриманих знань у різних професійних ситуаціях спрямовано на розвиток здібності мислити критично. Одним із шляхів формування знань щодо професійної діяльності є підготовка до неперервної освіти впродовж життя, навчання на робочому місці, вміння вчитися на основі особистісного досвіду і досвіду колег, вміння передавати професійний досвід іншим, вміння організації ефективного мовленнєвого спілкування в трудовому колективі.

Ми стверджуємо, що для якісної підготовки майбутнього фахівця необхідно включати у зміст дисциплін такі ситуації, що можуть виникнути за будь-яких професійних обставин, що буде сприяти формуванню гнучкості знань студентів. Отже, формування у навчальному процесі знань повинно забезпечувати можливість майбутнім фахівцям знаходити оптимальні рішення у нових нестандартних ситуаціях у процесі професійної діяльності, тобто бути

професійно гнучкими. Тобто, гнучкість знань можна визначити як доцільне варіювання способів дій, а також зміну способів дій, що перестають бути ефективними. Важливою передумовою цього є досвід володіння розумовими операціями в умовах проблемної ситуації.

У контексті нашого дослідження особливої уваги набувають праці А. Матюшкіна, Я. Пономарьова, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, які визначають основні компоненти творчого мислення, що є показниками прояву гнучкості мислення: уміння бачити проблему в звичних умовах; уміння відмовитися від неправильної гіпотези; уміння знайти нові зв'язки і відносини між об'єктами; уміння створювати нові способи дії або творчо використовувати старі.

У працях (А. Ньюел, Д. Шоу, Г. Саймон) визначено чинники творчого мислення, серед яких розкриваються і різні види гнучкості мислення: оригінальність, здатність проводити незвичайне; здатність до переосмислення функцій об'єкту, використання цих функцій у нових умовах; адаптаційна гнучкість, здатність до необмеженої зміни напрямку дії у зв'язку з проблемною ситуацією; винахідливість; незалежність думок; інтуїція; висока працездатність; легке навчання; ініціатива, наполегливість в досягненні мети. Дані дослідження дають підстави говорити про необхідність для прояву гнучкості мислення наявності у суб'єкта певних знань, оволодіння ним способами дій, системами розумових операцій.

У контексті дослідження заслуговує на увагу той факт, що говорячи про таку якість знань як гнучкість, ми, безумовно, говоримо про застосування знань. При цьому, хотілося б зазначити, що поняття «застосування знань» має неоднозначне трактування. У застосуванні знань можна розрізнити два види: застосування знань за зразком, у знайомих ситуаціях, та застосування знань у нових, незнайомих умовах, тобто творче застосування. Слід зазначити, що другий обов'язково включає перший, але перший не містить операцій, характерних для другого.

Застосування ускладнюється відмінностями в характері самих знань, у тому, наскільки легко вони виявляють свою придатність до застосування. Щодо цього В. Краєвський та І. Лернер [2, 3] виділяють три варіанти застосування знань. Одні застосовуються безпосередньо, що має місце, як правило, якщо точно зазначено порядок дій (правила, теореми, закони). Інший варіант застосування пов'язаний зі знанням правил, приписань, що дають лише орієнтири для визначення дій та їх послідовності. Так, схема розповіді про повстання, закон, узагальнений алгоритм способу побудови доказів припускають, що відбір операцій для кожного пункту плану або кожного кроку пошуку аргументів при доказі особистість здійснює сама. Третій варіант застосування знань відноситься до узагальнених знань, які слугують орієнтиром при визначенні галузі пошуку конкретних знань і способів діяльності, придатних для даної ситуації.

Чим більшу кількість необхідних умінь і навичок опановує особистість, тим більше ситуацій, у яких вона зможе свої уміння й навички застосувати, тим більш оперативним є її знання. Для того щоб оперативність була оптимальною, треба пред'являти тому, хто навчається, безліч варіативних ситуацій, у яких можуть бути застосовані знання. Зрозуміло, ці ситуації використовуються не всі відразу, а поступово у відповідності до навчальної інформації. При репродуктивному засвоєнні вмінь і навичок ті самі види ситуацій повторюються неодноразово, але вправі не повинні бути одноманітними. Їх варіативність при достатній доступності є важливою умовою засвоєння способів застосування знань. При цьому треба уникати досить розповсюдженого на практиці конструювання ситуацій (завдань), які представляють випадковий набір, що не охоплює всі істотні випадки застосування знань.

Ми погоджуємося з традиційною думкою вчених, що відмінність між гнучкістю й оперативністю полягає в тому, що оперативність характеризує точне знання способів застосування для певних випадків і вміння їх реалізувати в типових ситуаціях, у той час як гнучкість обумовлює вміння знайти потрібні в цей момент знання про спосіб діяльності, перетворити його для пред'явленого випадку й уміння створити новий спосіб, комбінувати низку відомих у новий. Гнучкість завжди припускає оперативність і приводить до оперативності, але оперативність не обов'язково відбиває гнучкість. Різними є і їх джерела походження. Оперативність породжена таким елементом змісту освіти, як досвід здійснення способів діяльності, або уміннями й навичками, що вже засвоєні. Гнучкість породжена іншим елементом змісту освіти – досвідом творчої діяльності.

Наведемо приклади організації роботи під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням студентами Бердянського університету менеджменту та бізнесу, що імітують різні майбутні професійні ситуації й дозволяють учасникам групи уявно зайнятися різним бізнесом – від фермерського господарства, до власної автозаправки, популярного кафе або модного бутика, і, таким чином, забезпечують таку якість знань, як гнучкість. Підкреслимо, що така організація навчального процесу забезпечує постійний інтерактивний діалог професійною іноземною мовою та набуття навичок роботи з фінансовою інформацією, ціноутворення, утилізацією виробничих потужностей, вибору стратегії компанії.

Посилаючись на власний досвід роботи рекомендуємо організовувати таку роботу, підсумовуючи тему, коли впродовж практичних занять засвоєний необхідний лексичний та граматичний матеріал.

Newspaper Manager – is an attractive, imaginative newspaper-management game for up to four players. In Newspaper Manager, your goal is to take your paper to the number one spot in order to fatten your boss bank account and thereby

convince him to finally give you that top job. To drive up the circulation numbers, you have to make the right adjustments in areas such as marketing (TV, radio, even billboards), staff (how many reporters, how old and how skilled), sections (percentage of news, sports, business, entertainment articles), and price. You must accomplish this, of course, while staying within budget. As you make these key decisions, sales figures will respond, either positively or negatively.

Stock Market Trading Game – is a challenging securities market trading simulation. You can buy and sell stocks, bonds, currencies, and penny stock securities in different randomly generated market scenarios. SpecTrader+ uses a forward pricing model combined with randomly generated economic news releases and other news stories, to create challenging securities markets that test your trading and investing skills in an entertaining and educational game environment. SpecTrader+ will take you through simulated securities markets at beginner, intermediate and expert levels.

Таким чином, можемо говорити про суттєвий потенціал так званих методів бізнес-стимуляції на заняттях з іноземної мови для забезпечення гнучкості знань майбутнього фахівця.

Тож перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці системи професійно зорієнтованих бізнес ігор, що можуть бути використані на заняттях з іноземної мови у ВНЗ і паралельно будуть спрямовані на формування гнучкості знань майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Гинецинский В. И. Индивидуальность как предмет педагогической антропологии / В. И. Гинецинский // Советская педагогика. – 1991. – № 9. – С. 46–49.
2. Лернер И. Я. Проблемное обучение и его закономерности / Исаак Яковлевич Лернер. – М.: Знание, 1980. – 96 с.
3. Краевский В. В. Общие основы педагогики: учеб. [для студ. высш. пед. учеб. завед.] / Володар Викторovich Краевский. – М.: Академия, 2003. – 255 с.

УДК 378.147

М.І. Шерман, О.М. Безбах

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-СУДНОВОДІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Анотація. У статті на підставі відомостей, що містяться у фахових джерелах, здійснено аналіз проблем професійної підготовки майбутніх інженерів-судноводіїв, зумовлених глобалізацією ринку праці та розбудовою інформаційного суспільства. Досліджено становлення терміну «інформаційна культура», доведено, що формування інформаційної культури майбутніх інженерів-судноводіїв є потужним чинником забезпечення якості їх професійної підготовки у вітчизняних морських вищих навчальних закладах на рівні сучасних та міжнародних вимог, що підвищить їх конкурентоздатність на світовому ринку праці. Визначена структура та наведена стисла характеристика складових інформаційної культури майбутніх інженерів-судноводіїв.

Ключові слова: інформаційне суспільство, майбутні інженери-судноводії, інформаційна культура майбутніх інженерів-судноводіїв, професійна підготовка, професіоналізм.

Information culture future engineers, navigators as a psychological and pedagogical phenomenon.

Abstract. The article is based on information contained in scientific sources, the analysis of problems of training future engineers and navigators due to the globalization of the labor market and the development of information society. Investigated the formation of the term "information culture" proved that the formation of information culture of the future engineers and navigators is a powerful factor in ensuring the quality of their training in domestic maritime higher education institutions to modern and international standards that enhance their competitiveness in the global labor market. The structure and provides a brief description of the components of an information culture of the future engineers and navigators.

Keywords: information society, future engineers, navigators, information culture of future engineers, navigators, training and professionalism.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Тенденції глобалізації ринку праці та освітніх послуг, євроінтеграційні прагнення України, входження в євроатлантичні структури та потужна присутність нашої держави у міжнародних економічних, фінансових, екологічних та інших проектах, нові політичні, соціально-економічні реалії сучасного ринку праці та стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) змінили суспільні та

міжнародні вимоги до результатів професійної підготовки у вітчизняній системі освіти. Наведені чинники вимагають докорінної перебудови у галузі підготовки кваліфікованих та конкурентоздатних професіоналів, які вільно адаптуються до вимог життя, що швидко розвивається, комфортно почувуючи себе у переповненому інформацією світі.

Провідною тенденцією сучасної професійної освіти, зокрема інженерної, є інтенсивне впровадження засобів інформатизації навчального процесу, науково-